

Eyðun og oljuævintýrið

Hann var ein av teimum fáu, sum slapp at vera við millum teir stóru – á marglætishotellum millum veruligar oljusjeikar í avgerandi samráðingum á hægsta stigi. Fyrrverandi oljumálaráðharrin, Eyðun Elttør lítur aftur um bak og minnst eitt tað mest kollveltandi tíðarskeiðið í føroyskari vinnusøgu, sum tað sá út aftanfyri leiktjöldini, og sum tað upplivdist persónliga

SAMRØÐA

Anna V. Ellingsgaard
anna@sosialurin.fo

Tá Oljuráðstevnan byrjar í Norðurlandahúsinum í dag, verður tað ikki, sum vanligt, Eyðun Elttør oljumálaráðharrin, sum setur stevnu. Men hann verður uttan iva at síggja millum fremstu áhoyrarnar, tí hóast starvið sum oljumálaráðharrin ikki er til longur, er áhugin hjá Eyðuni fyri hesum økinum óbroyttur.

- Eg varð ofta spurdur, um tað ikki var ein sannur lætti at sleppa úr leiklutinum sum oljumálaráðharrin. Men nei. Soleiðis kendi eg tað avgjort ikki. Og kom onkur og bjóðaði mær sama

Um eg varð bjóðaður sama møguleika í morgin, hevði eg heldur enn fegin tikið av, sigur fyrrverandi oljumálaráðharrin, Eyðun Elttør

Mynd: :Jens Kristian Vang

møguleika í morgin, hevði eg heldur enn fegin tikið av, sigur Eyðun avgjördur.

Horvna andlitið úteftir

Eyðun dylur ikki yvir, at tað harmar hann, at oljumálaráðið varð niðurlagt. At siga annað hevði verið løgið, heldur Eyðun, sum sjálvur var við til at seta ráðið á stovn í 1999, eyðsæð tí tað tá var mett at vera ein skilagóð avgerð. Fyri

framman bíðaði ein tíð, har føroyska tjóðin skuldi gera sær sínar fyrstu royndir á oljuøkinum í altjóða høpi, og tí varð stór orka lögð í at byggja upp ein stovn, sum skuldi tryggja okkum eina so virðiliga umboðan úteftir, sum gjørligt.

- Eg eri framvegis sannførdur um, at tað eydnaðist, og at tað ikki minst var oljumálaráðnum fyri at takka, at vit komu so væl frá byrjan, sum vit gjørdur. Við ráðnum megnaðu vit at

savna eina rúgvu av vitan, innliti og royndum frá ymsum økjum í einum stovni. Eg sigi ikki, at hendan vitan er farin fyri skeytið, nú hon ikki er savnað í Oljumálaráðnum longur, men andlitið út eftir er ikki tað sama. Og tað kann vísa seg at vera sera óheppið fyri okkara framtíðar leiklut í altjóða oljuvinnu-høpi, sigur Eyðun, sum kortini ikki er ein beiskur maður í dag. Hann leggur dent á, at hann hevur alla virðing fyri, at eitt og hvørt landsstýri skipar seg, sum tað heldur vera skilabest.

- Tað førir sjáldan nakað gott við sær, at útiloka øllum øðrum framferðarháttum enn tínum egna. Nú eiga vit at lata nýggju skipanina fáa ein kjans. Tíðin fer nokk at vísa, hvat var rættast, og tá ræður um at vera opin fyri at umhugsa støðuna av nýggjum, um neyðugt, sigur Eyðun.

Marknatrætan

Eitt afturvendandi kjakevni frá tíðini, Eyðun sat sum oljumálaráðharrin, er avtalan um landgrunnsmarkið, sum føroyingar gjørdur við bretar í 1999. Tað er ongin loyna, at leiðandi partar av

landsstýrinum undan fullveldissamgonguni hildu, at føroyingar áttu at havt bíða, tí bretar vóru meir kroystir, enn vit. Til hetta sigur Eyðun, at tað ofta tykist sum faktiska gongdin í hesum málinum verður gloymd, tí bretar jú slakaðu á heysti 1998, júst tí teir høvdu størri skund, enn vit. Hann minnir á, at tá landsstýrið legði frá sær á vári 1998 stóð í botni og framstiginu í samráðingunum høvdu verið fá og smá.

- Vit settu okkum fyri at loysa máli. Á sumri 1998 gjørdi eg bretska orkumálaráðharranum, John Battle, greitt, at teirra krøv vóru burtur úr vón og viti, og at vit ikki høvdu serligan skund, tí vit onga oljuvinnu høvdu, sum stóð og pikkaði uppá dyrnar. Hvørja ávirkan henda samrøðan hevði, er sjálvandi ilt at meta um, men tað er ein sannroynd, at fyrstu signalini, um at bretar vóru við at ganga burtur frá sínum víðgongdu krøvum, komu í september sama árið, og í mai 1999 varð endaliga avtalan undirskrivað.

Sum kunnugt fingur vit eitt reint miðlinjumark millum Føroyar og Hetland, meðan markið í gráa økin-

um frá "gullhorninum" og vestur eftir á einum strekki liggur nakað nærri Føroyum, enn Bretlandi. Eyðun vísir á, at talan kortini er um miðlinjumark, og at hetta samsvarar væl við landafrøðiligu umstøðurnar og niðurstøður, ið altjóða dómstólurin hevur gjørt í øðrum líknandi málum.

- Higartil er eingin løndandi oljuleið funnin á hesi leið, men sjálvandi kann tað henda. Tað mugu vit so liva við. Nýggjastu oljuleiðirnar, ið eru funnar bretska megin markið, liggja á leiðum, sum Føroyar ikki settu fram krav um - og heldur ikki eftir altjóða rætti høvdu fingið, sigur Eyðun og leggur afturat, at leiðsla er at taka avgerðir undir givnum umstøðum, og tora at taka avleiðingarnar. Hann heldur, at í marknamálinum er alt ov nógv ført fram, sum bendir á, at politiska leiðslan í Føroyum eitt skiftið ræddist at taka avgerð, tí eftirtíðin kundi jú prógva, at bretar fingur eina betri avtalu enn vit.

- Henda tankagongdin førir jú ongan veg. Anfinn Kallsberg vísti sonn leiðsluevni í marknatræturni. Hann loysti málið, og

Eyðun á vitjan í Alaska. Her saman við fíggharmálaráðharranum, Karsten Hansen